

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

*ВІТАЛЬНЕ СЛОВО
ГОЛОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ,
РАДИ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ*

**учасникам XV Міжнародної науково-практичної конференції
«Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє»**

Я щиро вітаю всіх учасників XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє». Традиційно цей науковий форум, який об'єднує адвокатів, науковців, студентів і представників державних інституцій, стає майданчиком для обміну ідеями, досвідом, розвитку нашої професії.

В умовах війни, коли на адвоката щоденно покладаються складні завдання із захисту прав людини, цей діалог набуває ще глибшого змісту. Тому небагатьом вдалося зберегти сталість традицій і професійну гідність. Проте сьогодні українська адвокатура зберегла себе як незалежний інститут правосуддя — живий, дієздатний і здатний відстоювати гідність професії.

Особливо хочу подякувати Національному університету «Одеська юридична академія» та Раді адвокатів Одеської області за сталість традицій — уже п'ятнадцятий рік поспіль саме Одеса збирає професійну спільноту сильних та небайдужих професіоналів, щоб обговорити те, чим живе й куди прямує адвокатура.

Європейський вимір. Цього року тема конференції «Адвокатура сьогодні» має історичне значення для всієї світової адвокатської спільноти. Рада Європи ухвалила Конвенцію про захист професії адвоката — перший міжнародний договір, що системно визначає гарантії діяльності адвоката.

Україна безпосередньо долучалася до розроблення цього документа. Наш представник — заступник Голови НААУ Валентин Гвоздій — очолював роботу в Комітеті експертів, який готував проєкт. Це не лише сидіння за столом переговорів: українські адвокати активно залучалися до роботи європейських інституцій і спілкувалися на рівних із повагою.

Конвенцію не можна сприймати як декларацію. Вона є політичним і правовим визнанням ролі адвоката у системі правосуддя, сигналом готовності держави гарантувати самі європейські стандарти, закріплені у цьому міжнародному документі і договорі разом із європейськими партнерами.

У межах Ради адвокатських і правничих товариств Європи (ССВЕ) звернулася до всіх держав із закликом міжнародної підтримки та ратифікувати Конвенцію. Міжнародна спільнота визнала: захистити адвоката означає захистити верховенство права. Тож Україна має всі підстави бути першою, хто це зробить.

Закон, що реалізує стандарт. Це означає, що важливішою подією стало ухвалення Закону №5457-ІХ, який запроваджує юридичну відповідальність за публічне оприлюднення інформації про адвоката, що стосується надання професійної правничої допомоги. Він є ключовим елементом перемоги українського інституту адвокатури, який багато років послідовно відстоював норму про заборону втручання у роботу Адвоката чи перешкоджання її виконанню.

Ідеться не про обмеження свободи слова, як це намагаються подати окремі критики, а про право адвоката залишатися незалежним у своїй професійній ролі. Новий Закон не забороняє згадувати прізвище адвоката, а захищає від поширення недостовірної інформації і втручання у правничу діяльність.

Гарантії та безпека. Повномасштабна війна випробовує не лише державу, а й кожную інституцію, що стоїть на сторожі прав людини. Для адвокатури це насамперед випробування на професійну стійкість і людську гідність.

Проблема мобілізації адвоката під час виконання професійних обов'язків залишається гострою. Ми й далі наполегливо працюємо над тим, щоб держава визнавала: коли адвокат здійснює захист у суді, веде слідчі дії чи представляє інтереси клієнта, він виконує функцію, без якої правосуддя неможливе. Суд не може відбутися без адвоката, але водночас адвокат не може виконувати свої обов'язки, якщо його мобілізують посеред судового засідання. Такий парадокс підриває фундаментальне право на захист і ставить під сумнів можливість здійснення правосуддя.

У цьому контексті надзвичайно важливим стало рішення про введення відстрочки від мобілізації для адвоката на Закарпатті, де Національна асоціація адвокатів України бере участь як третя особа.

Ідеться не лише про окреме Закарпаття, а про інститут у цілому — без розуміння та поваги до професії з боку держави адвокатура не може функціонувати.

Не менш тривожною є тема безпеки адвоката. Випадок побиття адвоката поліцейськими в Одесі влітку цього року показав: недопустимо, коли елементарні професійні стандарти порушуються, а реакція обмежується лише внутрішнім розглядом. Після втручання НААУ винних було притягнуто до дисциплінарної відповідальності, а кримінальну справу передано до ДБР. Це підтвердило: адвокатура на практиці не лише захищає інших — вона здатна захистити й себе.

Незалежність адвокатури не можна зберегти від зовнішнього тиску, якщо вона зберігає внутрішню вразливість і корупційні ризики.

Визнання незалежності. Важливим підтвердженням інституційної ролі адвокатури цього року стало рішення Конституційного Суду України 4-р(II)/2025 щодо оприлюднення актів органів адвокатського саморядування.

Суд визнав у рішенні, що положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», згідно з яким рішення Ради адвокатів України набирають чинності з дня їх ухвалення, відповідає Конституції. Такий висновок має глибше значення, ніж може здатися на перший погляд.

Фактично Конституційний Суд визнав: адвокатура є саморядним, незалежним конституційним інститутом, акти якого мають внутрішню дію й не прирівнюються до нормативно-правових актів загальної дії. Держава визнала право адвокатури самостійно врегулювати питання своєї професійної діяльності — без зовнішнього контролю.

Кожне покоління адвокатів має своє випробування. Для когось це — боротьба за визнання професії, для когось — за її незалежність, для вас — за її збереження в умовах війни. Але незмінним залишається головне: адвокатура стоїть на сторожі права і справедливості, а отже — на сторожі людини.

Ми маємо історію, якою можемо пишатися; сучасність, яку мусимо захистити; і майбутнє, яке маємо виборювати — правом, розумом і гідністю.

Бажаю всім учасникам конференції плідної роботи, натхнення й віри в силу закону та професії, якій ми служимо.

З повагою

*Голова
Національної асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України,
заслужений юрист України
Лідія ІЗОВІТОВА*